

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

ІІІ МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

22 листопада 2018 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

ІІІ МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

22 листопада 2018 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2018

УДК 81'37

П 78

П78   **Проблеми лінгвістичної семантики** : III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (22 листопада 2018 року). Збірник матеріалів. – Рівне : РДГУ, 2018. – 203 с.

The Problems of Linguistic Semantics : The 3rd International Scientific and Practical Internet Conference (November 22, 2018). The Collection of Conference Proceedings. – Rivne : RSUH, 2018. – 203 p.

У збірнику матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної семантики, зіставної семантики, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive Semantics, Contrastive Semantics, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Units, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Михайлова Є.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 10 від 27.11.2018 р.*)

© Автори публікацій, 2018

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

BAUZER A.	THE IMPLICATIVE TYPE OF SEMANTIC DERIVATION: A CROSS-LINGUISTIC PERSPECTIVE	8
DEMENCHUK O.	TOWARDS MODELING LEXICAL SEMANTICS: A CROSS-LINGUISTIC PERSPECTIVE	10
IEGOROVA A.V., BOKLAN Y.V.	PECULIARITIES OF OCCASIONAL WORDS IN FANTASY LITERATURE (USING THE EXAMPLE OF J.K. ROWLING'S BOOK SERIES "HARRY POTTER")	13
КІНАЩУК А.В.	МОДЕЛІ СЕМАНТИЧНОГО ОПИСУ ЛЕКСИКИ	16
МІЗИН К.І.	ШЛЯХИ ПІДСИЛЕННЯ ЛІНГВОМЕТОДОЛОГІЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ НА ОСНОВІ КОРПУСНОБАЗОВАНОГО ПІДХОДУ	20

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ СЕМАНТИКИ

БИЧКОВ Л.О.	КОГНІТИВНО-ОНОМАСІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРНИТОНІМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	24
--------------------	---	----

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

АЛАДЬКО Д.О.	МЕТОНІМІЧНА МОДЕЛЬ «РОЗМІР – ПОСУД ТАКОГО РОЗМІРУ» В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	29
ВАСИЛЬЄВА О.Є.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ СМАКОВИХ НОМІНАЦІЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	31
КОСТЮК І.В.	СЕМАНТИКА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	34
КУЧМА Т.В.	АСОЦІАТИВНЕ ПОЛЕ «ВЧИТЕЛЬ» В УКРАЇНСЬКІЙ, ПОЛЬСЬКІЙ ТА НІМЕЦЬКІЙ МОВАХ (ЗА ДАНИМИ ВІЛЬНОГО АСОЦІАТИВНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ)	39
ОКСАМИТНА К.С.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПЕРЦЕПТИВНИХ НОМІНАЦІЙ «М'ЯКИЙ / DOUX» В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВАХ	41

ПАВЛОВСЬКА Л.О.	СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ ПОБАЖАНЬ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ	46
ПАЮК В.Л.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ТАКТИЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ НОМІНАЦІЇ «ГОСТРИЙ / SHARP» В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ)	49
ЦУП О.В.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ЗНАЧЕНЬ ЗВУКОВИХ НОМІНАЦІЙ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	52
ЯСІНСЬКА Т.А.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ СЛУХОВОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ НОМІНАЦІЇ «ТИХИЙ / STILL» В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ)	55

ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

АЛАДЬКО О.Д.	КВАЛІФІКАТИВНІ МЕТОНІМІЧНІ МОДЕЛІ В НАЗВАХ ОДЯГУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	60
ОРЕЛ І.І.	ФУНКЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У ЗАГОЛОВКАХ НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ СТАТЕЙ	63
ТАРАСЮК Н.Ю.	СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНИЙ АСПЕКТ МОТИВАЦІЇ ФРАНКОМОВНОЇ СЛОВОТВІРНОЇ МОДЕЛІ НОМІНАТИВНИХ ЧАСТИН МОВИ	67
ЧЕРЕМІСІН М.В.	СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ ГУСТАТИВНИХ НОМІНАЦІЙ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	71

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

БОРЗЕНКО О.П.	ТЕКСТ ЯК СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ОДИНИЦЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	74
МИХАЙЛОВА Є.В.	КАТЕГОРІЙНА СЕМАНТИКА ТУРЕЦЬКОГО ПРИКМЕТНИКА: АТРИБУТИВНІ СЛОВОФОРМИ ІЗАФЕТНИХ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ	77
МОЗГОВА Я.О., ТИТАРЕНКО В. В.	СПЕЦИФІКА ЕКСПРЕСИВНОГО ЗАБАРВЛЕННЯ СЛОВА	81

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

АРТЬОМОВА Є.О.	COMPUTER-MEDIATED COMMUNICATION AS A SOURCE OF VOGUE WORDS AND COINAGE	85
ГЕТЬМАН З.О., МОРЕНЕЦЬ І.М.	КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ АКТУАЛІЗОВАНИХ РЕЧЕНЬ ЯК СКЛАДОВА ПРАГМАТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ДІАЛОГІЧНОГО ТЕКСТУ	88

*III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

КАЛІНГЧЕНКО М.М.	ТВОРЧИСТЬ ЕМІЛІ ДІКЕНСОН В ДИСКУРСІ ПОПУЛЯРНОЇ ЖІНОЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ АМЕРИКИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОРІЧЧЯ	92
МАРТИНЕНКО О.Є., ДИШЛЮК О.О.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ В ГАЛУЗІ АВТОМОБІЛЕБУДУВАННЯ	94
МАРТИНЕНКО О.Є., ТКАЧУК К.М.	ДО ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ В ГАЛУЗІ МАРКЕТИНГУ	96
НАЙДИЧ А.О.	«LIVE OAK, WITH MOSS» – ДІЙСНА ІСТОРІЯ ПРО «ГЕЙ-МАНІФЕСТ» ВОЛТА ВІТМЕНА	99
ПРИМІЧ О.В.	ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ	103
ЧЕРЕМІСІН М.В.	СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕТАФОРИ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ У РОМАНІ Д. БРАУНА «КОД ДА ВІНЧЬ»	108
ШЕВЧУК Л.О., ФЕДОРЧУК А.О.	ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СПЕЦИФІКИ ТРАКТУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОЗНАК ЕКФРАЗИ	111

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

ВИФАТНЮК Л.О.	ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НА РОЗКРИТТЯ РИС ХАРАКТЕРУ ОСОБИ	114
ГЕРАСИМОВА Н.І.	СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ	116
ДЕЙНЕКО А.І.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ТА ТИПИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ	119
ДЖУРИЛО А.П., ГАСВСЬКИЙ Я.С.	КЛАСИФІКАЦІЯ ІДІОМАТИЧНИХ ОДИНИЦЬ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД	122
ДЖУРИЛО А.П., ІЛЬІНА В.Д.	АНГЛОМОВНИЙ РЕКЛАМНИЙ ДИСКУРС: СОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ	125
ДЖУРИЛО А.П., МАРЧЕНКО А.М.	ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЯК ОСНОВНОЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ В ПЕРЕКЛАДІ	128
ДЖУРИЛО А.П., СЛЄПНЬОВ О.В.	ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ГУМОРУ	131
ДЖУРИЛО А.П., ХЕЙЛИК Д.А.	ДО ПИТАННЯ ЗАГОЛОВОКУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ ЯК ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ	134
ДОВГАНЕЦЬ В.І., ГЕРАСИМОВ В.В.	ДО ПИТАННЯ РОЗГЛЯДУ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНОЇ СПЕЦИФІКИ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ НЕОЛОГІЗМІВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ	137

*III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

СТОРОВА А.В., ПАВЛЮК Н.О.	ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	140
КІРЕЯ Г.І.	СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ОНІМІВ (НА МАТЕРІАЛІ ПОВІСТІ ДЖ.Р.Р. ТОЛКІНА «ГОБІТ, АБО ТУДИ І ЗВІДТИ»)	143
ЛЕЙЦЮСЬ Г.М., ЛАПТІНОВ М.А.	ДО ПИТАННЯ ПРО СЕМАНТИЧНІ ЗАСОБИ УТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ	152
ЛЕЙЦЮСЬ Г.М., СТРИЖКО І.С.	ДО ПИТАННЯ ПРО СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ЧАСОВИМ КОМПОНЕНТОМ "SECOND" УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	155
ЛИТНЄВА Г.П., ДЕНИСАЙКО К.Ю.	РОЛЬ ЗАПОЗИЧЕНЬ ЯК СПОСОБУ ЗБАГАЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	157
ЛИТНЄВА Г.П., КОВАЛЬ І.І.	ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ОДИНИЦЬ У ТЕКСТАХ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ	161
МАК В.В.	ЕКСПРЕСІВНОСТІ НА СИНТАКСИЧНОМУ РІВНІ У АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	164
МАРТИНЕНКО О.Є., АБДУРАХМАНОВА НА.	ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СЕМАНТИЧНОЇ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНОЇ МЕТАФОРИ	169
МИРОНЕНКО О.Ю.	ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ЗАСОБИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ ХОРОБРІСТЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	172
МОЗГОВА Я.О., КРАВЧЕНКО А.М.	СПЕЦИФІКА ПОНЯТТЯ ЕМФАЗИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	180
МОШКОВСЬКА Л.М., ХИЛЮК М.М.	СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГОЛОВКІВ АНГЛІЙСЬКИХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	182
НІКОЛЬСЬКА Н.В., ЄРЬОМЕНКО Д.М.	ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ФРАЗОВИХ ДІЄСЛІВ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	185
ШЕВЧУК Л.О., ДМИТРИЄВА Є.І.	ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОГО АСПЕКТУ В ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ПРОЦЕСУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	188
ШЕВЧУК Л.О., КАДЕМА О.В.	ТРУДНОЩІ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В АНГЛОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТІВ	191

*III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

ШЕВЧУК Л.О., ПАПАЯНІНА А.О.	ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ДОКУМЕНТІВ У РАКУРСІ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ	193
ШЕВЧУК Л.О., ПОГОРІЛА Е.С.	ПЕРЕКЛАД ЯК МІЖКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАЦІЇ	197
ШЕВЧУК Л.О., ЧЕХІВСЬКА А.П.	ФРАЗЕОЛОГІЗМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ У СФЕРІ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	200

2. Мартинович Г. А. Типы вербальных связей и отношений в ассоциативном поле / Г. А. Мартинович // Вопросы психологии. – 1990. – № 2. – С. 143-146.
3. Подолян І. Е. Національна специфіка семантики фітонімів в українській, англійській та німецькій мовах (контрастивний етнопсихолінгвістичний аналіз) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.17 “Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство” / Ілона Єрхівна Подолян. – К. : КДЛУ, 2000. – 330 с.
4. Попова Т. О. Психосемантика універсальних етичних концептів в етномовній картині світу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.15 “Загальне мовознавство” / Т. О. Попова. – К. : КНУ, 2004. – 20 с.
5. Терехова Д. І. Особливості сприйняття лексичної семантики слів (психолінгвістичний аспект) : [монографія] / Діана Іванівна Терехова. – К. : КДЛУ, 2000. – 244 с.

УДК 81'37:159.93-115

Оксамитна К.С., магістрант

Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне

СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПЕРЦЕПТИВНИХ НОМІНАЦІЙ «М'ЯКИЙ / DOUX» В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВАХ

Будь яка мова у процесі свого існування змінюється. Ця зміна зумовлює появу нових слів та значень. Саме семантична деривація є одним з ключових компонентів, через який розкривається динаміка мови, оновлюється мовна картина світу [1].

Концепція лексико-семантичного (частіше вживається просто семантичного) способу словотворення була висунута Л.В. Щербою (1928 р.) й активно підтримана В.В. Виноградовим. У своїх працях В.В. Виноградов характеризує семантичне словотворення як створення нового слова, яке відбувається шляхом розпаду багатозначного слова на омоніми, заміщення старого значення новим та утворення формально двох різних слів на базі одного етимону [2].

В свою чергу, Н.П. Тропініна подає таке визначення семантичної деривації: «це неморфологічний спосіб поповнення словника, що постійно діє в синхронії та має «вихід» у діахронію мови: між утворенням лексико-семантичних варіантів (появою у слів нових значень) і появою гомогенних омонімів немає чіткої межі. Це одне і те ж явище на різних етапах свого існування» [4].

Тобто, можна сказати, що семантична деривація це два близьких, але не тотожних явища які з'являються шляхом утворення омонімів у результаті розпаду полісемантичних слів, або виникненням у слів

нових значень, що призводить або до перетворення однозначного слова на багатозначне, або до розширення його структури.

Мета нашої розвідки схарактеризувати спільні та відмінні особливості кодування і способи розподілу інформації про особливості світосприйняття людини в семантиці лексики неспоріднених мов – української та французької, на прикладі перцептивних номінацій «м'який» / «doux».

Для нашого дослідження ми використали електронну версію французького словника Larousse [5] та Словник української мови [4]:

DOUX, DOUCE, Adjectif (latin *dulcis*)

1. Qui produit une sensation agréable au toucher : *Le doux contact de la soie.*

2. Qui procure une sensation agréable au goût ; suave : *Le miel est doux.*

3. Qui n'a rien de trop intense, de violent ou d'accentué : *Une douce chaleur.*

4. Qui n'est ni brusque ni saccadé, qui se passe sans heurts, sans à-coups : *Un démarrage très doux.*

5. Qui procure un sentiment d'agréable contentement : *Évoquer de doux souvenirs.*

6. Qui est sans violence, sans agressivité, sans méchanceté : *Ce chien est très doux. Un regard doux.*

7. Conciliant, gentil : *Un père très doux avec ses enfants.*

8. Léger : *Un châtiment trop doux.*

9. Se dit d'une science, d'une technique qui utilise des moyens naturels qui ne forcent pas la nature : *Médecine douce.*

10. Se dit de techniques, de formes de production d'énergie, etc., qui sont peu polluantes, respectent l'environnement et ne donnent pas lieu à des installations gigantesques.

11. Métallurgie Se dit d'un métal malléable, ductile, peu dur et non fragile.

12. Œnologie Se dit du vin qui contient une certaine quantité de sucre et qui présente un goût suave.

13. Phonétique Se dit d'une consonne dont l'articulation est réalisée avec une tension musculaire moins importante que la partenaire forte ou dure. (Les consonnes voisées sont généralement douces.)

М'ЯКИЙ

1. Який угинається, подається при дотику, натискуванні тощо; протилежне твердий. І з журби та втоми хутко я на мох м'який схилився (Леся Українка, IV, 1954, 176); Вона скинула плащ, умостилася зручніше на м'яких подушках (Юрій Смолич, I, 1958, 43); Земля, м'яка, як губка, теплішала під ними, нагріваючись від їхніх тіл (Олесь Гончар, III, 1959, 135) // Ніжний, пухкий (про тіло людини та його частини). Коли він за старою звичкою потер м'якими долонями сиві скроні, Оксен відчув, що старий занепокоєний (Григорій Тютюнник, Вир, 1964, 308) // Тонкий, шовковистий (про волосся, вовну, тканину тощо). Усе таке веселе в тій хаті було, прибране і кужіль м'якого льону на жердці, і чорний кожух на кілку, і плетена колиска з дитинкою (Марко Вовчок, I, 1955, 124); Всідаючись, Сашко за звичкою стріпує пасмом м'якого хвилястого чуба (Олесь Гончар, Тронка, 1963, 42) // Свіжий, нечерствий (про хліб та борошняні вироби). Один бог знає, де вона видирала задля Пилипка шматок м'якої палянички або крачок булки! (Панас Мирний, IV, 1955, 297); Ах, хліб, справжній, пшеничний, м'який хліб... (Василь Еллан, II, 1958, 18). М'яка вода – вода, що має мало вапнистих солей і легко розчиняє мило. Дівчата виставляють ночви попід стріхи, щоб натекло в них м'якої, шовковистої води (Микола Руденко, Остання шабля, 1959, 439); М'який вагон – пасажирський вагон із м'якими сидіннями. [Ага:] Міжнародного вагона на цій лінії немає, тільки м'який (Олександр Корнійчук, II, 1955, 245); М'який капелюх – капелюх, форму якого можна легко змінювати. Кучерява сива борода, гарна вишивана сорочка, штани в простих чоботях, на голові чорний м'який капелюх, у руках палиця з ліщини – ото мій дядько (Михайло Коцюбинський, I, 1955, 461); М'які меблі – меблі, набиті чимось м'яким або зроблені на пружинах. В кімнаті м'які меблі, стіл, завалений літературою (Дмитро Бедзик, Ост. вальс, 1959, 5).

2. Який при натискуванні або обробці легко змінює форму, гнеться й т. ін. Графіт робить сірий чавун м'яким, отже, його добре обробляти різанням (Методика викладання фрезерної справи, 1958, 47); Курбала відклав набік молоток, узяв кайло і легенькими досвідченими ударами почав відбивати шмат за шматом змішану з плямистим камінням м'яку руду (Олесь Досвітній, Вибр., 1959, 196).

3. перен. Який не містить у собі нічого різкого, неприємного, дратівливого; приемний для ока, слуху. До сопрана пристає тенор, плавкий, м'який та палкий (Нечуй-Левицький, III, 1956, 313); За якоїсь півгодини Тася й Сачко сиділи в першому ряді колонного залу

філармонії, що вабив око м'якими тона ми мармуру й позолоти (Любомир Дмитерко, Розлука, 1957, 37); Одяг її завжди простий, кольори м'які, як і погляд карих очей з-під довгих вій (Михайло Томчаний, Готель..., 1960, 265) // Тихий, приглушений, ледве чутний (про звуки). Гомоном м'яким і вільним, як шуми весняної поводи, неважаючи на вечірній час, грало й гуло все місто (Степан Васильченко, II, 1959, 10); З туману почувся м'який тупіт коня (Михайло Стельмах, I, 1962, 401) // Повільний, плавний (про рух). Хода дідова м'яка, тиха – підійде ззаду, й не почувеш. І рухи м'які, нечутні, мов кажановий літ (Олесь Донченко, II, 1956, 57); Іван Ярош ненавидячим поглядом зміряв Плачинду і м'якими кроками підійшов до нього (Михайло Стельмах, I, 1962, 236); «Луна-9» здійснила м'яку посадку на поверхню Місяця! (Літературна Україна, 8.II 1966, 1)ʹ.

4. перен. Який має невиразні, розпливчасті риси, межі чогось. За останній час Настя покращала. М'які, делікатні контури її обличчя вирівнялись, стали ще лагіднішими (Михайло Коцюбинський, I, 1955, 48); Важко було звикнути до суворого, наскрізь продутого вітрами степу, коли перед очима стояли м'які обриси зелених черкаських гаїв (Дмитро Бедзик, Серце..., 1961, 5).

5. перен. Який легко піддається впливові; поступливий, піддатливий. [Бабич:] Ти, куме, занадто м'який, занадто податливий (Іван Франко, IX, 1952, 140) // Лагідний. Роман – людина ніжної і сумирної вдачі. При його м'якому характерові іншим, зубатішим, здається, легко було б його заштовхати, перетворити в попихача, проте насміхатися з нього, скривдити його ніхто не наважується (Олесь Гончар, III, 1959, 55).

6. перен. Добрий, сердечний, чутливий. У дядька м'яка, тепла, привітна душа (Михайло Коцюбинський, I, 1955, 464); – Ви трохи жорстока, але така ви мені й подобаетесь. Життя не терпить м'яких, сентиментальних людей (Іван Микитенко, I, 1957, 407); [Галя:] Він увесь такий м'який, сердечний... (Олександр Корнійчук, II, 1955, 176) // Який виражає доброту, ласку, ніжність (про погляд, обличчя тощо). Синій шовковий халат облягав її струнку, майже дівочу постать, а погляд був докірливо м'який і стомлений (Микола Руденко, Остання шабля, 1959, 14); Просто на нього ішов із м'якою посмішкою на вродливому обличчі «дядя Серьожа», брат полковниці Карташової (Петро Панч, В дорозі, 1959, 64).

7. Несуворий, поблажливий; протилежне суворий. М'який вирок; М'яке покарання // Позбавлений грубості, різкості; ввічливий. Тільки до помилок, недоліків молодших товаришів він [Я. Купала] ставився з

м'якою, доброзичливою іронією (Терень Масенко, Життя..., 1960, 21); М'який докір.

8. Помірно-теплий, несуворий (про клімат, погоду тощо). Клімат України має перехідний характер, від м'якого, вологого до континентального (Визначні місця України, 1958, 13); На узбережжі Балтійського моря зима м'яка, волога, переважають відлиги; літо прохолодне, дощове (Фізична географія, 5, 1956, 96); У третій декаді грудня 1943 року стояла м'яка, як на цю пору, погода (Любомир Дмитерко, Наречена, 1959, 118). М'яка група – група іменників або прикметників, основа яких закінчується на м'який приголосний. До м'якої групи належать іменники з закінченням -я (Курс сучасної української літературної мови, I, 1951, 429); М'яке піднебіння – верхня рухома частина ротової порожнини, що має склеписту форму. Діагностиці грипу допомагає виявлення змін, що виникають у хворих на слизовій оболонці порожнини рота – м'якого піднебіння (Наука і життя, 1, 1958, 21); М'який знак – назва літери «ь». В слові «слізьми» таки треба писати м'який знак, бо так вимовляється (Леся Українка, V, 1956, 80); М'які приголосні – приголосні, під час вимови яких середня частина язика наближається до твердого піднебіння.

Проаналізувавши кожне значення досліджуваного слова у французькому та українському словниках ми визначили низку спільних та відмінних ознак. Найперше, що є спільним – це фізичне значення слова: воно характеризує тактильне відчуття протилежне до твердого, описує предмет, який піддається гнучкості. Проте, варто зазначити, що це поняття застосовується не тільки для ознаки тактильного відчуття, але і ще для трьох інших перцепцій: смакової, візуальної та звукової. В обох мовах поняття «м'який/doux» характеризує помірний клімат. «М'яким» також називають якусь подію, яка не дратує. Спільним між ознакам цих слів у обох мовах є також їх вживання у лінгвістичному контексті: у французькій та українських мовах є м'які звуки.

Специфічно-культурні особливості яскраво виражені у вживанні цього слова по відношенню до людини: у французькій мові воно вживається лише у хорошому розумінні, характеризує людину спокійну, добру, лагідну, а в українській мові має більш негативну конотацію і описує людину, яка легко піддається чужому впливу.

Ще однією специфічною рисою французької мови на прикладі слова «м'який/doux» є те, що одне з його значень у словнику має

відношення до екології: як той, що не шкодить природі, екологічний, не критично забруднює навколишнє середовище.

Як ми бачимо, досліджуване слово є досить багатогранним, полісемічним. Його значення напряму залежать від світосприйняття людини і її оточення.

Список використаних джерел:

1. Апресян Ю.Д. Избранные труды : в 2 т. / Ю.Д. Апресян. – М. : Языки русской культуры, 1995. – Т. 1 : Лексическая семантика. – 472 с.
2. Виноградов В.В. Словообразование в его отношении к грамматике и лексикологии (на материале русского и родственных языков) / В.В. Виноградов // Вопросы теории и истории языка. – М. : АН СССР, 1952. – С. 99-152.
3. Словник української мови: в 11 т. / Редколегія: І.К. Білодід (голова), Л.С. Паламарчук (заст. голови), А.А. Бурячок та ін. – К. : Наукова думка, 1970-1980. – Т. 4.
4. Тропина Н.П. Семантическая деривация: мультипарадигмальное исследование / Н.П. Тропина. – Херсон : Изд-во ХГУ, 2003. – 336 с.
5. Larousse [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais>

УДК 81.373.2+811.111+81.161.2

Павловська Л.О., канд. філол. наук
Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне

**СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ
ПОБАЖАНЬ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ**

Розуміння побажання як виду мовленнєвої діяльності та аналіз їх як культурних текстів, висуває на перший план проблему мовної прагматики. Комунікативна мета як «мовленнєвий задум», як «мовленнєва воля мовця» (М.М. Бахтін), те, що у теорії мовленнєвих актів називають ілокутивною тенденцією, і діалогічність тексту як висловлювання однаковою мірою властива і ритуальному замовлянню, і побажанням. Тому до вербального тексту у нашій концепції підходитимемо не як до абстрактної одиниці мови, а як до акту мовленнєвої поведінки, позначеного ілокутивною інтенцією і зорієнтованого на перлокутивний ефект. Вербальні формули побажання мають специфічну семантику. Їх змістовий обсяг як висловів із домінуючим прагматичним значенням зорієнтований не на денотат, а на певний бажаний моральний чи фізичний стан адресата, якому